

MINISTERSTWO ROZWOJU PRACY I TECHNOLOGII

PAŃSTWO IZRAEL

Informacja o stosunkach gospodarczych z Polską

Informacje ogólne:

Powierzchnia:	22 tys. km ²
Ludność:	8,2 mln
Głowa państwa (prezydent):	Reuven Riwlin
Premier	Benjamin Netanyahu
Minister Gospodarki	Amir Perec
Ambasador Izraela w Polsce Chargé d'affaires	Tal Ben-Ari Yaalon
Ambasador RP w Izraelu	Marek Magierowski

1. Podstawowe informacje, sytuacja gospodarcza Riwlin

Ustrój: republika parlamentarna z wybieranym na 7-letnią kadencję prezydentem;

Ciało ustawodawcze: jednoizbowy parlament (Knesset) złożony z 120 wybieranych na czteroletnią kadencję posłów;

Powierzchnia: 22 tys. km², **ludność:** ok. 8,2 mln mieszkańców (Żydzi stanowią blisko 75 % społeczeństwa, Arabowie ok. 20 %, pozostałe 5 %: Beduini, Koptowie, chrześcijanie i in.)

Ludność na terenach sąsiednich: Zachodni Brzeg (obszar Palestyńskiej Władzy Narodowej) – 2,3 mln, Strefa Gazy – 1,5 mln;

Ludność osiedli żydowskich (na Zachodnim Brzegu, Wschodniej Jerozolimie i Wzgórzach Golan) – ok. 350 tys. w 121 osiedlach (w 2005 r. Izrael jednostronnie deinstalował istniejące w Strefie Gazy osiedla – z uwagi na kwestie bezpieczeństwa/Strefa jest głównym obszarem działalności islamistycznej organizacji terrorystycznej Hamas; w chwili obecnej brak ludności żydowskiej w Strefie),

stolica: Jerozolima (ok. 850 tys. mieszkańców); ONZ i większość państw nie uznają *de iure* suwerenności Izraela nad całą Jerozolimą. Większość przedstawicielstw dyplomatycznych mieści się w Tel-Awiwie (ok. 410 tys., 3,5 mln w strefie metropolitarnej).

Języki oficjalne: hebrajski i arabski; w powszechnym użyciu angielski i rosyjski.

PKB: ok. 297 mld USD, **struktura:** usługi – 70,2 %, przemysł – 27,3 %, rolnictwo – 2,5 %.

Główne gałęzie przemysłu: zaawansowane technologie ITC (hardware, software, sprzęt telekomunikacyjny, w tym do nawigacji, urządzenia medyczne, włókna optyczne, układy scalone (Intel,

MINISTERSTWO ROZWOJU PRACY I TECHNOLOGII

Microsoft oraz Apple posiadają centra R&D w Izraelu), farmaceutyki, wyroby chemiczne, obróbka (szlifowanie) diamentów, przetwórstwo rolno-spożywcze, przemysł obronny.

Rynek finansowy: w Izraelu działa ok. 70 funduszy typu *venture capital* – zarządzających środkami w wysokości 10 mld USD (ustępując rozmiarem rynku jedynie USA); ponadto w Izraelu operują duże banki inwestycyjne, m.in. Goldman Sachs, Deutsche Bank, JP Morgan.

Sektor R&D: Izrael posiada najwyższy na świecie współczynnik przypadających na jednego mieszkańca naukowców, inżynierów i techników (140 na 10.000 zatrudnionych, dla przykładu liczba ta dla USA i Japonii wynosi odpowiednio 85 i 84). Izrael rejestruje również największą - po Dolinie Krzemowej – liczbę firm typu *start-up*.

Energetyka: Izrael nie posiada złóż ropy naftowej ani węgla wykorzystywanego w produkcji energii elektrycznej, niemniej jednak posiada bogate – odkryte w 2009 r. – podmorskie złoża gazu ziemnego, których eksploatacja (złożo Tamar) rozpoczęła się w 2013 r.; początek wydobywania z prawie dwa razy większego złoża – Lewiatan – pozwoli na eksport surowca za granicę (popyt krajowy zaspokajany będzie przez ok. 20 lat wydobywaniem ze złoża Tamar).

Bogactwa naturalne: drewno, potas (wydobywany z Morza Martwego), rudy miedzi, fosforyty, brom, siarka, rudy manganu, gaz ziemny (na szelfie śródziemnomorskim).

Rolnictwo: zatrudnienie w rolnictwie – 2,6 %, w sektorze usług dla rolnictwa – 6,3 %, krajowy popyt na zboża jest zaspokajany w 80 % importem; główne plody rolne: owoce (jabłka, wiśnie i in.), warzywa, owoce cytrusowe – grejfruty, pomarańcze i cytryny,

Członkostwo w organizacjach międzynarodowych: ONZ, Światowa Organizacja Handlu (WTO), Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), Bank Światowy (WB), Międzynarodowy Fundusz Walutowy (IMF), Międzynarodowy Bank Rekonstrukcji i Rozwoju (IBRD), Konferencja NZ do spraw Handlu i Rozwoju (UNCTAD), Organizacja NZ ds. Rozwoju Przemysłowego (UNIDO). Izrael zawarł umowę stowarzyszeniową z UE w 1995 r. (*weszła w życie 01.06.2000 r.*).

2. Ramy prawno-traktatowe współpracy gospodarczej

Od wstąpienia Polski do UE współpraca gospodarcza z Izraelem realizowana jest w oparciu o zapisy umowy stowarzyszeniowej Izrael - UE. Ponadto obowiązują następujące umowy o:

- unikaniu podwójnego opodatkowania (podpisana w 1991, obowiązuje od 30.12.1991 r.)
- popieraniu i wzajemnej ochronie inwestycji (1991 r., obowiązuje od 6.05.1992 r.)
- współpracy w dziedzinie rolnictwa (1991 r., obowiązuje od 26.04.1993 r.)
- współpracy w dziedzinie turystyki (1997 r., obowiązuje od 30.08.1999 r.)
- współpracy technicznej w dziedzinie mleczarstwa (1997 r., obowiązuje od 09.10.1997 r.)
- zniesieniu obowiązku wizowego (1999 r., obowiązuje od 15.05.2000 r.)
- komunikacji lotniczej (1990 r., obowiązuje od 21.08.1991 r.)
- współpracy i wzajemnej pomocy w sprawach celnych (2001 r., obow. 09.12.2001 r.)
- ochronie informacji niejawnych (podpisana 24.02.2011 r.)
- memorandum o współpracy w dziedzinie przemysłów obronnych (podpisane 17.11.2004).

Podczas wizyty Prezydenta Izraela w Polsce (28-29 października 2014 r.) podpisana została Umowa między Rządem RP a Rządem Państwa Izrael (reprezentowanym przez jego agendę - Chief Scientist Office) o **współpracy w zakresie przemysłowych prac badawczo-rozwojowych**. Umowa weszła w życie z dniem 1 lutego 2016 r.

MINISTERSTWO ROZWOJU PRACY I TECHNOLOGII

3. Wymiana handlowa z Polską

w mln USD	2016	2017	2018	2019	2020	Dynamika 2019 2020	I-II 2021	Dynamika I-II 2020 I-II 2021
Eksport	571,8	607,5	691,50	704,8	766,5	108,8	164,1	133,3
Import	346,6	407,1	477,01	448,5	395,0	88,1	69,4	91,1
Obroty	918,4	1 014,7	1 168,51	1 153,3	1.161,5	100,7	233,6	117,2
Saldo	225,2	200,4	214,49	256,4	371,5	-	94,7	-

Źródło: GUS/Insogos; * 2019 dane wstępne

Łączne obroty w handlu towarami w 2020 roku przekroczyły 1 mld USD. Jest to – obok Zjednoczonych Emiratów Arabskich i Arabii Saudyjskiej – najwyższy wskaźnik dla regionu Bliskiego Wschodu.

W 2020 roku **polski eksport do Izraela zanotował wzrost o 8,8% (766,5 mln USD)** w porównaniu do 2019 roku, a **import zmniejszył się o 11,9% (395,0 mln USD)**. Od wielu lat utrzymujemy dodatni bilans handlowy.

Wśród produktów eksportowanych do Izraela od lat **kluczową pozycję zajmują artykuły rolno-spożywcze** (głównie mięso wołowe, cukier trzcinowy, wody mineralne i gazowane). W 2020 roku wartość eksportu tych produktów wyniosła 279,5 mln USD i wzrosła w stosunku do roku poprzedniego o 2%. Równie **istotną pozycję w eksporcie zajmują wyroby przemysłu elektromaszynowego (226,6 mln USD, wzrost o 4,5%)** – autobusy, mikrobusy, pralki domowe i profesjonalne. Wartość eksportu wymienionych grup produktów stanowi łącznie 66,1% wartości całkowitego eksportu do Izraela.

Z Izraela **importujemy przede wszystkim wyroby przemysłu elektromaszynowego** (139,4 mln USD) – części turbin gazowych, części silników turbodoładowanych i turbośmigłowych, **wyroby przemysłu chemicznego** (130,4 mln USD) – leki, środki chwastobójcze, oraz **artykuły rolno-spożywcze** (34,6 mln USD) – głównie owoce (awokado) i orzechy jadalne oraz przetwory z warzyw.

4. Współpraca inwestycyjno-kapitałowa

Zgodnie z polskimi danymi statystycznymi (NBP) **bezpośrednie inwestycje izraelskie w Polsce wg stanu na koniec 2018 roku przekroczyły 333,7 mln USD**, jednak w praktyce izraelski kapitał zainwestowany w Polsce znacznie tę kwotę przewyższa. Różne źródła wskazują na zaangażowanie izraelskich inwestorów na poziomie pomiędzy 3 a 5 mld USD (znakomita większość inwestorów izraelskich lokuje kapitał w Polsce poprzez firmy mające siedzibę w kraju trzecim – głównie Cypr, Holandia lub USA).

W Polsce funkcjonowało ok. 165 podmiotów z udziałem kapitału izraelskiego, z tego 8 o inwestycjach przekraczających 1 mln USD. Obecne są u nas między innymi: Shikun&Binui Group i STR International (nieruchomości, Asbud Piaseczno), IT International Theatres (kina Cinema City) oraz TEVA (fabryka Polfa Kutno). Inne to: Link4, Elite, Eden – Dar Natury, Super Pharm. Firmy takie jak Cinema City, Plaza Centers, Globe Trade Centre oraz Ronson są notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Działa również przedstawicielstwo izraelskiego funduszu venture capital, Giza, który pozyskał środki z Krajowego Funduszu Kapitałowego inwestującego w innowacyjne firmy start-up w obszarze wysokich technologii (najważniejsza inwestycja: Audioteka).

Rośnie zainteresowanie izraelskich inwestorów branżą energii odnawialnej (budowa elektrowni wiatrowych, produkcja energii elektrycznej) oraz firm badających możliwość montażu indywidualnych słonecznych instalacji grzewczych.

Z kolei stan polskich inwestycji w Izraelu na koniec 2018 r. przekroczył 138,3 mln USD. Oznacza to, że Izrael jest numerem drugim wśród destynacji polskich inwestycji na Bliskim Wschodzie (pierwsze miejsce ZEA – 210,6 mln USD)

MINISTERSTWO ROZWOJU PRACY I TECHNOLOGII

Wśród potencjalnych obszarów dwustronnej współpracy inwestycyjnej należy wskazać sektor energetyczny, wydobywczy, elektromaszynowy i przemysł przetwórczy, a także branże: medyczną i meblarską.

5. Dostęp do rynku

Izrael jest członkiem WTO, OECD i państwem stowarzyszonym z Unią Europejską. W relacjach dwustronnych obowiązuje umowa o wolnym handlu pomiędzy Izraelem a UE. Jedynie w odniesieniu do szeregu artykułów rolnych i pochodzenia rolniczego obowiązują ograniczenia w postaci ceł i kontyngentów. Polscy eksporterzy są traktowani na równi z eksporterami z innych krajów UE i nie stwierdzono stosowania szczególnych barier w tym względzie.

Szczególnym rodzajem ograniczania dostępu do rynku jest wymóg koszerności. Jest to bariera wynikająca z religijnego charakteru państwa. Generalnie jednak w odniesieniu do większości produktów spożywczych (poza mięsem) brak posiadania certyfikatu koszerności nie stanowi dzisiaj bariery w ich imporcie. Należy podkreślić, że wiele produktów polskich posiada już certyfikaty koszerności, a izraelscy importerzy chętnie współpracują w zakresie certyfikacji, często pokrywając niezbędne koszty. Stosowane w Izraelu procedury, wymagania celne i przywozowe są analogiczne bądź zbliżone do standardów europejskich.

W odniesieniu do wymogów sanitarnych, fitosanitarnych i weterynaryjnych problemem jest trudność w bezpośrednim uzyskaniu wzorów wymaganych świadectw. Wszelkie produkty sprowadzane do Izraela muszą spełniać miejscowe standardy opracowywane przez The Standards Institution of Israel. W sprawie uzyskania certyfikatu dla konkretnego produktu z wnioskiem winien wystąpić zarejestrowany izraelski importer.

Spełnianie wymogów sanitarnych potwierdzone jest przez Ministerstwo Zdrowia. Tu również procedura przygotowana jest pod kątem importera miejscowego. Import do Izraela owoców świeżych jest możliwy tylko i wyłącznie po uzyskaniu certyfikatu dla konkretnego produktu i producenta, po przeprowadzeniu badań fitosanitarnych.

Izrael stosuje restrykcyjną politykę w zakresie zatrudnienia obywateli obcych i konsekwentną politykę deportacji nielegalnych imigrantów (w tym z Polski). Legalna praca możliwa jest po uzyskaniu wisy z pozwoleniem na pracę. Możliwość taka dotyczy jednak tylko niektórych dziedzin gospodarki i niektórych posad, a ponadto jest limitowana.

W 2013 r. Rada UE przyjęła „Pakiet informacyjny dla inwestorów z krajów członkowskich inwestujących na terytoriach okupowanych (Common Messages)”. Jego założeniem jest zwrócenie uwagi obywateli i przedsiębiorstw europejskich na ryzyko związane z prowadzeniem działalności gospodarczej i finansowej na terenie osiedli izraelskich. Transakcje finansowe, inwestycje, zakupy, zamówienia publiczne i inne formy działalności gospodarczej (w tym świadczenie usług, np. turystycznych) prowadzone na tych osiedlach lub przynoszące im korzyści wiążą się z ryzykiem prawnym i gospodarczym wynikającym z faktu, że zgodnie z prawem międzynarodowym osiedla izraelskie znajdują się na terenach okupowanych i nie są uznawane za prawnie usankcjonowaną część terytorium Izraela. Sytuacja ta może prowadzić do sporów dotyczących praw własności gruntów, wody, surowców mineralnych lub innych surowców naturalnych, które mogą być przedmiotem zakupu lub inwestycji¹.

6. Działania na rzecz rozwoju dwustronnej współpracy

10 maja 2018 r. w Centrum Informacyjnym PAIH odbyło się **Seminarium *Ekspansja na rynek izraelski w praktyce*** dla polskich przedsiębiorców z branży spożywczej i kosmetycznej zainteresowanych ekspansją na rynek izraelski. Seminarium zostało otwarte przez Minister Jadwigę Emilewicz oraz Prezesa Tomasza Pisulę. Podczas spotkania przedstawiono konkretne informacje na temat wejścia na rynek, procedur otrzymania certyfikatu koszerności oraz licencji na kosmetyki, czasu jaki trzeba poświęcić na uzyskanie wymaganych pozwoleń oraz kosztów rejestracji.

¹ Dokument: Wspólne komunikaty mające na celu poinformowanie obywateli i przedsiębiorstw UE o skutkach prowadzenia działalności finansowej i gospodarczej w osiedlach, Rada UE, Sekretariat Rady, DG C 28, nr 82/13 REV 3, data wystawienia: 18.08.2013 r.

MINISTERSTWO ROZWOJU PRACY I TECHNOLOGII

Oficjalne otwarcie ZBH w Tel Awiwie odbyło się 18 czerwca 2018 przy udziale Minister Jadwigi Emilewicz, Wiceministra Finansów Izraela Yitzhak Cohen oraz Prezesa PAIH Wojciecha Fedko. Podczas otwarcia został zorganizowany dwugodzinny networking dla 50 podmiotów z Polski i Izraela (w tym 20 firm zainteresowanych inwestowaniem w Polsce).

Polsko – Izraelskie Forum Biznesowe 19-20 czerwca 2018 w Tel Awiwie, połączone z misją gospodarczą w którym wzięło udział około 100 podmiotów z Polski oraz 200 firm z Izraela. Podczas networkingu została zorganizowana specjalna przestrzeń dla firm z Polski, które miały szansę zaprezentować swoje produkty i usługi.

Podpisanie przez PAIH MoU z Izraelską Federacją Izb Gospodarczych 19.06.2018 podczas Forum Biznesowego w Tel Awiwie. Współpraca obejmuje organizowanie wydarzeń, misji gospodarczych na terenie Polski i Izraela, zapewnia wsparcie w umawianiu spotkań b2b, gwarantuje darmową publikację informacji o produktach i usługach oferowanych przez firmy z Polski, które są zamieszczane na portalu Izby oraz wysyłane w newsletterze do przedsiębiorców izraelskich z danego sektora.

Istotnym elementem współpracy są polsko-izraelskie konkursy na projekty badawczo-rozwojowe, wdrażane przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju oraz MATIMOP (Izraelskie Centrum Przemysłowe ds. BiR, poprzednio będące agencją Chief Scientist Office, obecnie obie instytucje połączone w Israel Innovation Authority). Projekty otrzymujące dofinansowanie mogą być realizowane przez konsorcja małych i średnich firm oraz, po stronie polskiej, instytuty badawcze. Dotychczas odbyły się 4 edycje konkursu, w ramach których do realizacji zatwierdzono łącznie 6 projektów. Na początku maja 2017 r. ogłoszono piąty nabór wniosków do wspólnego projektu koncentrującego się na opracowywaniu innowacyjnych produktów i rozwiązań dla wszystkich obszarów technologicznych.

Dobłą okazją dla bliższego zapoznania się z izraelskimi doświadczeniami w zakresie współpracy na linii nauka – biznes było zorganizowane w październiku 2014 r. przez resort gospodarki (we współpracy z PARP) „**Polsko-Izraelskie Seminarium dot. Innowacyjności**”, stanowiące ważny punkt programu wizyty Prezydenta Izraela w Polsce. Zgromadziło ono ze strony polskiej reprezentację ponad 300 przedsiębiorców oraz przedstawicieli nauki. W seminarium uczestniczyli Prezydenci Polski i Izraela, w obecności których zostało podpisane Porozumienie o współpracy (MoU) pomiędzy PARP i MATIMOP. Memorandum przewiduje współpracę, wymianę informacji i wspólną realizację projektów wspierających rozwój kooperacji biznesowej i technologicznej. Położony w nim został nacisk na wsparcie współpracy przedsiębiorstw w celu intensyfikacji transferu technologii.

Ważne działanie na rzecz rozwoju dwustronnej **współpracy w dziedzinie wysokich technologii** to organizowane corocznie przez Ambasadę RP i ZBH w Tel Awiwie konferencje mające na celu prezentację Polski jako nowoczesny kraj mający wiele do zaoferowania zarówno z punktu widzenia biznesu, jak i nauki.

Tematyka ta była też omawiana podczas spotkań bilateralnych w ramach 3. Polsko-Izraelskich Konsultacji Międzyrządowych (na szczelbu premierów RP i Izraela) w Jerozolimie w dniu 22 listopada 2016 r. Ministerstwo Rozwoju reprezentowane było przez Podsekretarz Stanu, Panią Jadwigę Emilewicz, która przeprowadziła rozmowy z Dyrektorem Generalnym Ministerstwa Gospodarki i Przemysłu Izraela, m.in. na tematy dot. wspólnych badań naukowych i ich finansowania.

W styczniu 2017 r. z wizytą w Izraelu (i Autonomii Palestyńskiej) **przebywał Prezydent RP A. Duda**. Towarzyszyła mu grupa młodych przedsiębiorców z polskich start-upów, które chcą pokazać swoje osiągnięcia i nawiązać współpracę z izraelskimi partnerami.

7. Potencjalne dziedziny współpracy

Perspektywy rozwoju wzajemnych stosunków gospodarczych pomiędzy Polską a Izraelem są w zasadniczym stopniu zdeterminowane specyfiką kraju urzędowania. Zdaniem ekspertów ze względu na potencjał technologiczny Izraela oraz jeden z najbardziej skutecznych na świecie systemów innowacji, dalsza współpraca gospodarcza z państwem przyjmującym powinna zostać ukierunkowana szczególnie na rozwój relacji w sektorach zaawansowanych technologicznie oraz korzystanie z izraelskich praktyk w zakresie transferu technologii i rozwiązań systemowych związanych z podnoszeniem innowacyjności gospodarki.

Dotychczasowe doświadczenia wskazują na duże szanse rozwoju relacji biznesowych i naukowo-technologicznych w takich sektorach jak IT/ICT, biotechnologia i medycyna

MINISTERSTWO ROZWOJU PRACY I TECHNOLOGII

(w tym sprzęt medyczny), wybrane technologie środowiskowe, nanotechnologia. Duże znaczenie dla rozwoju polsko-izraelskiej współpracy w sektorach zaawansowanych ma również polsko-izraelski program współpracy badawczo-rozwojowej. Szczególnie przydatne dla strony polskiej powinno być korzystanie z doświadczeń izraelskich w zakresie niezwykle skutecznej komercjalizacji wyników badań naukowych.

Współpracy w tych tematach sprzyjać będzie fakt objęcia targów DLD (Digital Life Design) odbywających się co roku we wrześniu Tel Awiwie specjalnym programem działań promocyjnych. W tegorocznej edycji DLD (wrzesień) uczestniczyć będzie grupa polskich przedsiębiorców zorganizowana przez PARP.

W odniesieniu do sektorów tradycyjnych, Polska posiada w swojej ofercie większość produktów importowanych przez Izrael, niemniej jednak relatywnie mały rynek oraz stosunkowo wysokie koszty transportu sprawiają, iż kraj ten może być postrzegany przez polskich eksporterów jako mniej atrakcyjny niż np. sąsiednie rynki europejskie. Niemniej jednak obserwujemy rosnące zainteresowanie rynkiem izraelskim wśród polskich producentów, a pewne grupy towarowe dają duże perspektywy sprzedaży. Należy wśród nich wymienić żywność, przede wszystkim mięso wołowe, napoje, mrożone owoce i warzywa oraz słodczyce. Kolejną grupę stanowią urządzenia mechaniczne i elektryczne oraz meble.

Rozwijającym się stopniowo segmentem rynku produktów spożywczych jest zdrowa, ekologiczna żywność. Spory potencjał posiadają metale i wyroby, w szczególności profile stalowe kęsy, srebro i cynk. Potencjalnym towarem eksportowym są również surowce (Izrael posiada bardzo ubogie zasoby surowców własnych). Występuje duże zapotrzebowanie na maszyny i urządzenia, zwłaszcza dla sektora infrastruktury, budownictwa i rolnictwa. Obserwuje się zainteresowanie zakupem drewna, pojawiają się zapytania, co do możliwości zakupu komponentów i części zamiennych dla sektora motoryzacji. Rośnie eksport pojazdów głównie autobusów.

Od lat obserwujemy systematyczny, aczkolwiek umiarkowany wzrost polskiego eksportu do Izraela w grupie produktów elektromaszynowych i elektrycznych. Branże te postrzegamy jako najbardziej perspektywiczne spośród branż tradycyjnych. Handel w tej grupie obejmuje głównie eksport pojazdów i ich części, podwozi, urządzeń i maszyn, a więc odbywa się przede wszystkim pomiędzy dużymi graczami rynkowymi.

8. Przedstawicielstwa dyplomatyczne

Ambasada RP w Tel Avivie
adres: 79 Yehuda Hamaccabi St., 62300 Tel Aviv
tel.: +972-5446246 faks: +972-3-5446247

Ambasada RP w Tel Avivie, Wydział Polityczno-Ekonomiczny
Adres: 16 Soutine St., 64-684 Tel Aviv,
tel: +972-3-7253111 faks: +972-3-5237806

Zagraniczne Biuro Handlowe w Tel Avivie
zofia.nojszewska@paih.gov.pl
tel: +972 55 998 7460

Ambasada Izraela w Polsce, Departament Handlowy
adres: ul. Krzywickiego 24, 02-078 Warszawa
tel.: +38 22 5970514, 5970515 faks: +48 22 8251410
e-mail: warsaw@israeltrade.gov.il